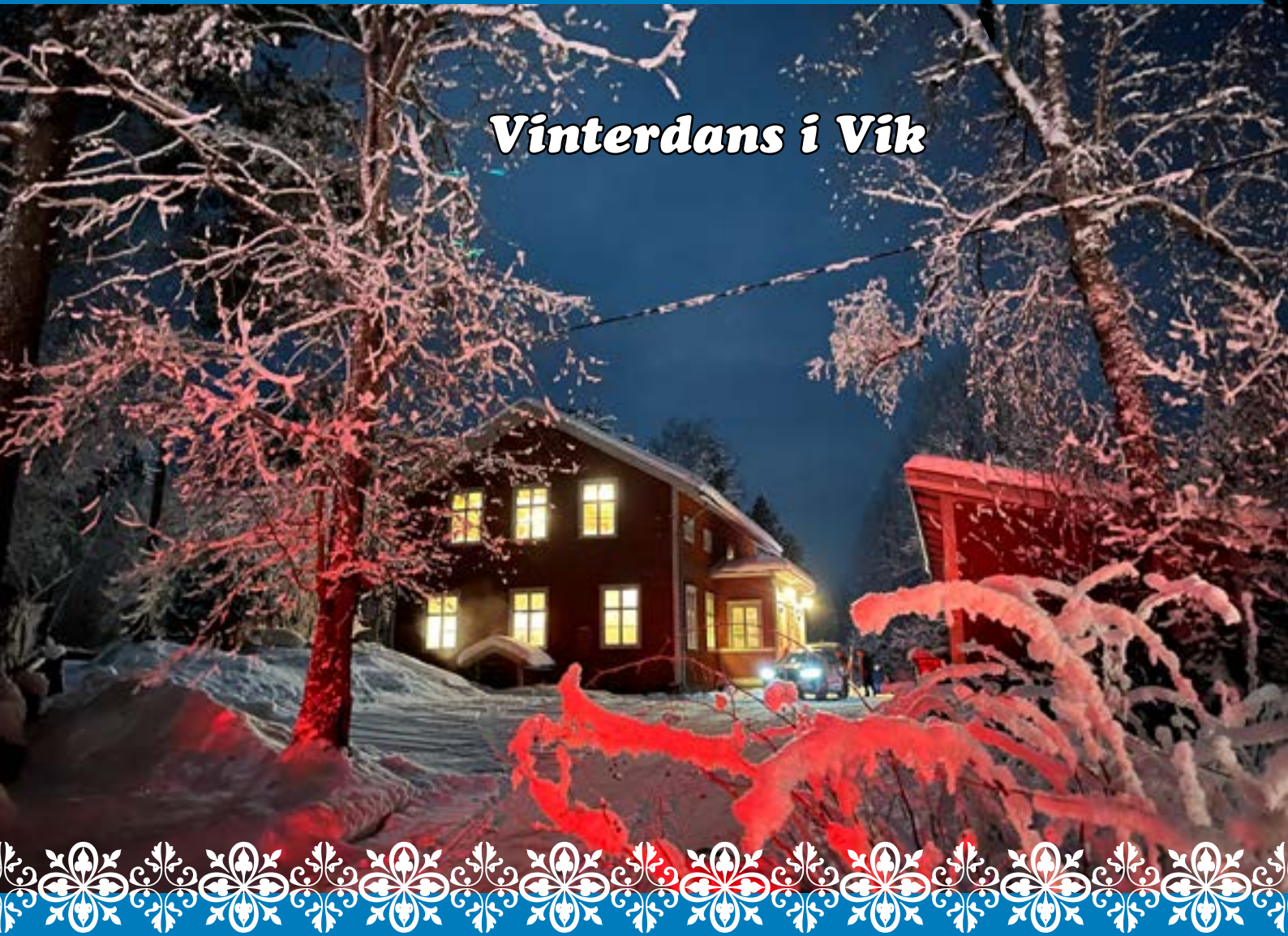

HÄLSINGE

LÅTEN NR 1-26

Vinterdans i Vik

HSF:s låtval – Prästpolskan

Hälsingehambon 2026 – nya etapper

HÄLSINGE LÅTEN

ÄRGÅNG 63

Utgiven av
Folkdansringen Hälsingland
Hälsinglands Spelmansförbund

REDAKTÖR OCH
ANSVARIG UTGIVARE

Stina Malmberg
073-625 61 26
tidningenhalsingelaten@gmail.com

LAYOUT

Stina Malmberg och Yngve Karlsson

PRENUMERATION OCH
DISTRIBUTION

Ingår i medlemskap i Hälsinglands
Spelmansförbund eller
Folkdansringen Hälsingland

Hälsinglands Spelmansförbund

Tina Sahlin
Övra vägen 8
821 58 Rengsjö
tina.sahlin@spelmansforbund.se

Folkdansringen Hälsingland

Ulrika Dahlberg
070-250 09 66
ulrika@lotbacken.se

Mejladressändringar

tidningenhalsingelaten@gmail.com

UTGIVNINGSSCHEMA 2026

Nr	Manusstopp	Distribution
1	7/2	v. 10
2	2/5	v. 22
3	15/8	v. 37
4	14/11	v. 50

OBS! Manus bör vara
redaktören tillhanda före manusstopp.
Kontakta redaktionen om du behöver
lämna material lite senare.

OMSLAGSBILDEN

Viks gamla skola i vinterdräkt.
Foto: Kristina Cardell

Hälsingebocken är hämtad från:
Lokal_Profil, Wikimedia commons.

Kom och träffa Hälsinglands spelmansförbund på Kallstämman (vid vårt informationsbord i Träteatern).

Vi har årsmöte 15-17. OBS! Ändrad tid och plats!

Rätt plats ska vara **Lilla Studio**, vilket är
**en gul byggnad med skylt på väggen
mittemot stationen i Järvsö på andra
sidan om järnvägen**. Parkering finns.

Efter mötet kan samäkning till
Kallstämman på Stene Gård ordnas.
Anmälan via mail senast **2 mars** till
ordförande Karin Hedlund, på mejl
karin.hedlund1@bollnas.se, så att vi kan
beräkna fika. Ange eventuell allergi.
Styrelsen hälsar alla varmt välkomna !

Hälsinglands
Spelmansförbunds
styrelse

ORDFÖRANDE

Karin Hedlund
karin.hedlund@spelmansforbund.se

SEKRETERARE

Pia Lindh, Järvsö
070-311 67 18
pia.lindh@hotmail.com

KASSÖR

Tina Sahlin
tina.sahlin@spelmansforbund.se

FÖRBUNDETS BANKGIRONUMMER
5026-2500

Innehåll:

Vinterdans i Vik	s. 3-4
HSF:s låtval –	s. 5-7
Prästpolskan	
Efterlysning – foton av dräktskor med spännen	s. 7
Hälsingehambon 2026 – nya etapper	s. 8
Hänt med fötter ...	s. 9
Skomakare i Ludvika	
Hälsingekryss	s. 10
Folkmix 2026	s. 11
Värkalendariet	s. 12

Från redaktionen

Redaktionen har haft en del
tekniska problem, men här kommer
i alla fall årets första nummer.

Varmt tack för bidragen till detta
nummer! Manusstopp för nästa
nummer är 2 maj – skicka det som
ni vill få med i tidningen till
tidningenhalsingelaten@gmail.com.
Tipsa också gärna om folkmusik-
och dansevenemang i Hälsingland
med omnejd under juni-sep.

Nummer 2-2026 mejlas ut runt
25 maj.

Folkdansringen
Hälsinglands
styrelse

ORDFÖRANDE

Kerstin Carlson-Stjernberg
070-977 40 68
carlson.stjernberg@gmail.com

SEKRETERARE

Ulrika Dahlberg
070-250 09 66
ulrika@lotbacken.se

KASSÖR

Carl-Axel Sundén
070-672 22 36
carlaxel.sunden@gmail.com

DISTRIKTETS BANKGIRONUMMER
5794-1403

Vinterdans i Vik – favorit i repris

Den 29 januari till 1 februari gästade Akademiska Folkdanslaget från Stockholm Järvsö på sin årliga vinterresa. Varje år vid den här tiden anordnar folkdanslaget en helgresa till en snösäker ort som också kan erbjuda dans och helst även utbyte med andra dansare.

I många år har vi åkt till Orsa, där det brukar bli dans i hembygdsgården till Orsa och Leksands spelmannslag och där skidspår finns på nära håll i Grönklitt. Det har varit fina resor med dans på stort dansgolv till månghövdade spelmannslag av hög klass men nu börjar Järvsö segla upp som en favorit. Vi var här ifjol och kände direkt att vi ville tillbaka. Här finns den genuina stämningen och spelmännen håller minst lika hög klass. Dessutom har vi fått fin kontakt med Järvsö Folkdanslag. Om inte något oförutsett händer ser ni oss nog här nästa år också.

Det finns många skidentusiaster i Akademiska Folkdanslaget och för oss är naturligtvis Harsa ett paradiset. Här fann vi välpreparerade spår i alla längder och gott om vindskydd med möjlighet att tända brasa. För dem som tyckte att minus 12 grader var kallt fanns alternativet att äta matsäck i värmestugan eller besöka restaurangen. Ute sken solen från en klarblå himmel och de snötyngda träden var som hämtade ur en saga.

Andra entusiaster utforskade Hälsinglands ostliga delar där snöfria isar hägrade på Enångerfjärden. Hit hann dock de svårspådda snömolnen före och det blev en ganska kort skridskotur med 5 cm snö på isen och ymnigt yrande lappvantar från ovan. Det blev inte som vi hade tänkt oss men det var icke desto mindre vackert med staplade isflak längs stränderna och dramatiskt växlande moln.

Ytterligare några av oss valde att vara kulturella och besöka den vackra Stenegård som är ett smycke i sig men även inrymmer charmiga butiker med hantverk och ett fint Lill-Babs-museum. Väl värt ett besök varje gång resan går genom Järvsö. Den imponerande kyrkan på sin udde i Ljusnan fick också ett besök och det finns fina promenadvägar i området. När kylan biter i kinderna kan man gå in i det stora kyrkorummet, trycka på en knapp och slå sig ner i en kyrkbänk och njuta av inspelad orgelmusik och körmusik ur kyrkans alla högtalare. Mäktigt.

Vi bodde på Björkbacka vandrarhem som har generöst stora rum och ett härligt kök där vi lagade mat alla kvällar. 22 personer rymdes lätt vid borden och på fredagskvällen röjdes matsalen efter intagen middag varpå ett dansgolv framträdde. Några dansare från trakten gjorde oss sällskap och tillsammans kunde vi dansa till ett par av AF:s egna spelmän. Det blev en trevlig kväll då vi kunde friska upp minnet med de danser vi lärde varandra ifjol. När antalet danssugna inte gick jämt ut med det antal som krävs för dansen La Rousse testade vi en uppställning med sex par istället för fyra. Det gick jättebra med några spontana änd-

ringar. Alternativa lösningar borde man öva på oftare.

Även lördagen gick i skidåkningens tecken och solen fortsatte att lysa över oss. På lördagskvällen kom resans höjdpunkt då Järvsö Folkdanslag bjudit in allmänheten till dans i Viks gamla skola. Den här lokalen gillar vi! Det är gammalt och genuint och så trångt att spelmännen som står direkt på dansgolvet hela tiden är nära att bli omkulldansade. Dansgolvet fylldes direkt av dansare från hela Hälsingland och ett tjugotal ända från Stockholm. Unga och gamla, amatörer och proffs, damer med kavaljerer och damer med damer – alla fick plats och nästan ingen tackade nej till en dans. En sådan värme och dansglädje har vi inte funnit på någon annan vinterort.

Att det var fullt på dansgolvet var inte konstigt med tanke på laguppställningen i spelmannshörnan. Först ut var Nordanstig från Bergsjö som med nio fioler, två dragspel och en gitarr fyllde rummet med sprittande, smittande spelglädje. Det var full fart och glada toner genom alla sorters danser

Nordanstigs spelmannslag

varav många naturligtvis kom från Hälsingland. Ledare för dessa skickliga spelmän är O'torgs Kaisa Abrahamsson, riksspelman och innehavare av Zornmärket i guld.

Näst på tur stod Högform från Delsbo, Hudiksvall och Järvsö, och de var inte sämre de. Med två fioler, en gitarr, ett dragspel och en basfiol har de sitt eget sound och vi fick njuta av en stor repertoar av olika sorters danser från flera delar av Sverige. Danserna annonserades pedagogiskt på skyltar. Annette Gabrielsson, som också är ledare i Järvsö Folkdanslag, kompletterade med tips till oss som ändå ibland stod frågande.

Högform

Efter Högform ryckte Olle af Klintberg in med kort varsel som ersättare på grund av sjukdomsfall. Det var ingen dålig vikarie. Olle är riksspelman, turnerande clown (med clownen Manne som far) och psykolog. Vilken kombo! Här var det riksspelmannen vi fick se och höra och ensam med sin fiol underhöll han hela danssällskapet med den äran.

Lite otacksamt för Olle var att hans spelpass inföll när många hade kört hårt i två timmar och behövde lite rast. I entréavgiften ingick kaffe/te, läckra smörgåsar och hembakta mjuka kakor med mycket smör och kärlek i och det var omöjligt att stå emot. I fikarummet blev det därför snabbt trångt och hjärtligt.

Tiden rann iväg och plötsligt var det dags för kvällens sista grupp att uppträda. Det blev Gammligan från Ljusdal,

en härlig grupp på fem personer som också är husband till Ljusdals folkdanslag. Lyckost det folkdanslaget. Det blev polskor, gammeldanser, pols och önskelåtar och den som hade tur fick dansa med folkdanslagets ordförande Stina Malmberg som ibland reser hela vägen till Stockholm för att lära ut polskor.

Vi från Akademiska Folkdanslaget tackar från djupet av våra dansfötter för en otroligt glad och hjärtlig danskväll med de bästa spelmän man kan tänka sig. När vi summerade resan på kvällen var vi helt överens – det är inte mycket som slår Järvsö.

Akademiska Folkdanslaget bildades 1937 bland studenter vid Stockholms universitet på den tiden då folkdans var stort i hela Sverige och det fanns många folkdanslag i Stockholm. Vi är fortfarande 250 medlemmar varav ca 70 är aktiva och kommer till träning på tisdagskvällarna. Varje termin startar vi en ny grundkurs som brukar locka många och förutom att dansa och åka skidor brukar vi vandra, ordna fester med dans och resa lite längre till någon folkdansfestival. Senast var vi i Albanien och fick dansa i en 2000 år gammal amfiteater. Året innan var vi i Marra-kesh och dansade på en enorm scen med publiken bakom kravallstaket.

Men en helg i Järvsö med en danskväll i Viks gamla skola – det är ändå något man sparar som ett guldskorn i glädjebanken.

**KRISTINA CARDELL
AKADEMISKA FOLKDANSLAGET**

*Januari var en bra månad
för dräktvård!*

67

Prästpolska

efter Lillbacks Olof Olsson

stämma 1: Hugo Westling, 1930-2018

stämma 2: Gällsbo Emil Olsson, 1917-1981

efter Olof Olsson, Galven "Lillbacksgubben", 1856-1942

Uppteckning: Inge Jonsson, 2026

efter "Spelmanslåtar från Hälsingland", Sonet SLP-18, 1968 (sid 2, spår 1)

jfr HäSp 67, 1968, SvL 508 (Wahlman), M34 18 nr 33 (Dahl) m fl

$\text{♩} = 112$

Violin I

Violin II

Vln I

Vln II

Vln I

Vln II

Vln I

Vln II

Vln I

Vln II

Vln I

Vln II

Vln I

Vln II

Den här låten har länge varit en av mina favoriter. Jag kom över en inspelning ganska snart efter att jag hade kommit igång med mitt fiolspel, men jag erövrade den till slut. Sedan dess har vi hållit ihop, låten och jag.

Det är inte bara jag som har fastnat för denna polska. Den är relativt allmänt spelad här i Hälsingland men också på andra orter. Jag har hittat fyra olika uppteckningar i SvL, förutom den vi har i HSF:s låtsamling som nr 67. Uppteckningen ovan, som jag fick i skrivande stund, är ytterligare en version. Den är gjord av Inge Jonsson, medlem i HSF, och utgår från en ljudinspelning från 1968.

Vad är det som gör denna låt så bra? För mig har den öppnat en väg inåt, liksom väckt upplevelser bortom toner, frasering och taktslag. Det är en sirlig och markerad polska som tar oväntade turer och lyfter mig både som lyssnare, spelare och dansare, även om jag vill att den ska ta mig långsamt fram.

Eftersom låten var så bra, så ville jag lära känna den lite bättre. För att lyckas med detta fick jag bekanta mig med flera eminenta spelmän från förr och nu.

1. Den spelades i Tönnånger av Olof Törnblom (f. 1836) och förmedlades av hans son. Kanske kom den från Olof Wallinder (f. 1808) i Skog (SvL 604)?
2. Den spelades även av Lars Hult dy (f. 1844) eller Skräddar-Olle (f. 1838) och kom till oss via Pajas i Alfta. Kanske denna i sin tur hade spelats av fadern till Lars Hult dy, Lars Hult dä, (f. 1808), (SvL 508)?
3. Lillbacksgubben (f. 1856) spelade i lag med Jon Ersen (f. 1854) i Koldemo. Och Jon Ersen gick i lära hos Lars Hult dä. Kan de ha fått låten ifrån honom?

4. Pelle Schenell (f. 1835) i Gnarp hade lärt den av grosshandlare Karl Gustav Pira i Bergsjö (f. 1835). En annan källa säger att denna Pira var landsfiskal i Gnarp och att han även tidvis bodde i Loos (SvL 101).
5. Den variant som Nils Frisk i Hällbo (f. 1901) spelar har han lärt av Pell-Pers Manne (f. 1883) och Björks ol' Larsn i Hå (f. 1850), vilken har en intressant b-del (SVA BA 2508).
6. I jämtlandsversionen, som avviker en hel del från de andra, så ges kommentaren att låten antas vara mycket gammal. Låten var utlärnd av en handlare, Erik Isaksson Hägglund (f. 1863) i Hällsjön, Hotagen nära norska gränsen. Hade man besökt Knåda marknad och tagit med sig denna låt hem (SvL J H II 488)? Marknaden hade sin högtidsperiod mellan åren 1850-67.

Värt att notera, tycker jag, är att flera av dessa ovan storspelmen nämnda ovan, deltog i "riks"spelmansstämman på Skansen 1910 och där fick, av Zorn nyritat, silvermärke och blev "riks"spelmän. Det var Lillbacks-Olle, Jon Ersen, Tulpan-Anders, Pajas och Pelle Schenell.

Många spekulationer! Men om denna låt så kan man ändå konstatera att många har tagit denna låt till sig och att den är av gammalt datum.

Ja, hur låtar färdats och traderats kommer vi aldrig riktigt få veta. Det är dock tydligt att det var livlig trafik på den tidens vägar, stigar och genom skogsterrängen. Även utan karta, gps och mobiltelefon.

Man sökte samvaro, arbete, spel, besökte Hälsingestämor och marknader etc och inte minst, så bodde man i dessa vackra miljöer som nu nästan gapar tomma på oss människor.

Ovan har jag nämnt sex varianter som jag upplever kommer som från en svunnen tidsålder, men som ändå vi kan få möta hemma i våra högtalare eller genom vårt spel ute i buskarna. Det är fantastiskt tycker jag! Tänk om man kunde hanterat dubbelstråket, liksom flera av mästarna ovan som spelade Prästpolskan!

Under en lätkurs berättar Ulf Störling, för oss deltagare, att fiolerna från Pajas och Tulpan finns bevarade på hembygdsgården Löka i Alfta.

Det som var något anmärkningsvärt med deras fioler, var att de hade nästan helt platta stall. Med detta faktum, tänker jag, att det underlättade, eller möjligen framtvängde dubbelstråket, för dessa herrar som var mästare på just detta sätt att spela!

Prästpolskans karaktär lyfts fram av Pajas i det han berättade vid uppteckandet av låten.

Han sa:

"[...] då han en gång för många år sedan spelade denna polska inne på en gård på hemväg från kyrkan, fingo «alla mycken känning», och en gammal kvinna grät strida tårar."

Så det är alltså inte bara jag som blir känslösam!

Pajas fiol, uppvisad av Adrian Hansson Bånga vid mitt besök på Löka i somras.

Pajas och Tulpan på Skansen 1910. Obs, se hur Tulpan-Anders håller sin fiol mot bröstet.

Låt nummer 67 bär namnet "prästpolska efter Lillbacksgubben". De andra varianterna har inte fått denna namnbeskrivning. En prästpolska har den funktionen att den ska spelas som första låt till dans på bröllop och det är prästen som får den äran att, som första man, föra bruden till dans. Gällsbo-Emil menar att den ska spelas på det sätt att även prästen ska våga sig upp till dans och den skulle gestaltas med tyngd och värdighet därför (SVA BA 2396). Men nog måste det finnas många andra "prästpolskor" bland alla florerande låtar?

Bland de arkivinspelningar som finns av prästpolskan, så hittar vi många av just Gällsbo-Emil, som ofta spelade tillsammans med Renate Krabbe Persson. I en intervju med Emil nämner han att denna låt brukade vara deras finalnummer på konserter. Och spelades den inte, så önskades den av publiken.

Flera inspelningar finns även av Hugo Westling, gärna också tillsammans med Gällsbo-Emil. Även hos dom var prästpolskan ett paradnummer. Tack vare att låten var med på deras skiva "Tunes from Hälsingland" 2, så fick den stor spridning. Det berättade Inge Jonsson för mig i samband med att han kontaktade HSF om bland annat denna prästpolska och dess andrastämman! Tack!

Fler arkivinspelningar finns även av paret Nelly och Folke Östlund samt av olika spelmanslag i Hälsingland.

En inspelning som jag särskilt tycker om är den som finns på Thuva Härdelins album "Tidernas väg". Thuva spelar tillsammans med Jeanette Eriksson prästpolskan efter Pajas, en variant som till viss del avviker från vår låt nr. 67 i låtsamlingen.

Får man mersmak av denna polska, så finns det mer att utforska! Jag har funnit flera låtar som, enligt mig, bär samma klassiska ärofyllda stämning och form, men som ändå är sina egna. Ni får testa och se om ni håller med!?

- Om vi börjar söderifrån så finns det två polskor efter Lars Törnlund (f. 1850) i Tönnånger, SvL 665 (låtsamlingen nr. 189) och brudpolskan, SvL 662. Törnlands goda minne har gett oss många låtar från äldre spelmän runt Tönnånger, bl a från Olof Wallinder och uppehöll sig i närheten till Lingbo, där Karl Lindblad (f. 1853) bosatte sig 1882. I Lingbo spelade

Lindblad bl a med Gustav Jernberg (f. 1881) som var bosatt där åren 1906-11, men också med Vingeln (f. 1830).

- Vidare vill jag lyfta fram Alftapolskan. Ytterligare en fantastisk låt som står prästpolskan nära på olika sätt.
- En fjärde låt som jag tycker är lik vår prästpolska är Tallapolskan efter Jönsagubben (SvL 605). Han var bosatt i Djupa, Undersvik och i Simeå. En underbar låt även denna! Enligt SvL (417) så finns Tallapolskan i två 1700-talshandskrifter ifrån Närke respektive Västergötland.

Sist, men inte minst, vill jag nämna ytterligare en låt som jag kopplar samman med prästpolskan. Gällsbo Emil Olsson har gett den namnet "En konstig fan" och i en inspelning med Emil och Renate, så presenterar dom den som just - en riktigt konstig låt! Men jag tycker tvärtom att den ska kallas "den mest underbara sak". Det var med dessa ord som Emil valde att beskriva vår prästpolska efter Lillbacksgubben.

TINA SAHLIN, RENGSJÖ

Källor

- SvL Hälsingland - Gästrikland, SvL Jämtland - Härjedalen
- Inspelningar från visarkivet och webbfil
- Anders Henrikksons böcker om äldre spelmän i Hälsingland utgivna 2021 och 2022
- Jernberglåtar utgiven genom Läns museet i Gävleborgs län 1986
- Hälsinglands spelmansförbunds folkmusikarkiv
- Hälsingerunor 1950, om Knåda marknad
- Hälsingelåten - jubileumsnummer HSF 1928-1978
- https://www.rotter.se/faktabanken/portrattfynd/all?link_name=105211&p;cf39=105211&album=yes&searchcondition=1 2026-02-04

EFTERLYSNING!

FOTON AV DRÄKTSKOR MED SPÄNNEN

Skomakare Anders Björkman i Ludvika (se artikel på s. 9) efterlyser fotografier av dräktskor med spännena.

Ta en bild och berätta så mycket du vet om dina skor och spännena.

Mejla bild och text till LA@bjorkmansskomakeri.se.

Ägaren av de här skorna vet ingenting om spännena.

Vet du kanske?

Mejla i så fall till

tidningenhalsingelaten@gmail.com

Välkommen till Hälsingehambon 2026

Lördag 11 juli

Föreningen Hälsingehambon är stolt att hälsa dansare, spelmän och publik välkomna att dansa och uppleva Hälsingehambon upplaga 61.

Planering för fyra dansetapper pågår och förutom en stämmingsfull morgon i Hårga och traditionsenlig avslutning i Järvsö så bjuder hambon i år på två helt nya dansetapper, på en och samma etapp-plats. I sommar dansar nämligen Hälsingehambon in på världsarvsgården Gästgivars i Orbaden. Etappen arrangeras där i samarbete Gästgivars, föreningen Arvet och Arbråbygdens folkdansgille. Här kommer etapp 2 dansas på en sträcka efter den gamla landsvägen, och efter lunch för dansare och spelmän på logen, så dansas etapp 3 i ring på slät gräsmatta.

Ända från den allra första Hälsingehambon 1965 och fram till 2011 ingick en asfaltsträcka på en eller flera dansetapper varje år, och det är även något som dansare ofta efterfrågat även senare år.

Vi är därför glada att tillsammans med Gästgivars få möjlighet att i sommar återuppta denna tradition genom en danssträcka på den gamla landsvägen upp mot Gästgivars. Föreningen Hälsingehambon är förväntansfull och tror att det blir något alldeles extra att se och uppleva! Och man känner onekligen historiens vingslag. Tänka sig, i sommar är det över 60 år sen den allra första Hälsingehambon dansades!

Så har ni ännu inte kommit igång med hamboträningen – ja, då kanske är det dags! Kontakta en dansförening nära dig! Sen träffas vi på Hälsingehambon – ”det mest anrika dansevenemanget i sitt slag”. Varmt välkommen!

Fler nyheter publiceras löpande på våra sociala medier och hemsidan halsingehambon.com.

BIRGITTA SVENSSON
FÖRENINGEN HÄLSINGEHAMBON

Världsarvsgården Gästgivars i Orbaden.

Landsvägsetapp i Våga, Järvsö.

Foto: Camilla Persson

Skomakare med lång tradition och stor kunskap

Skomakaryrket beskrivs ibland som ett utdöende hantverk, men i Ludvika lever den äkta traditionen vidare. I en liten verkstad ganska centralt i Ludvika arbetar paret Anders och Mona Björkman i Björkmans Skomakeri & Ortopedi HB.

De lever och andas skor och trivs i det lilla huset vid vägen som tidigare rymt både bokcafé och Hagströms musikaffär, och på andra sidan väg och järnvägsspår ser man sjön Väsman.

Björkmans Skomakeri & Ortopedi HB firade nyligen 60 år i Ludvika, men rötterna går längre tillbaka än så. ”Det började med farsan, Mino Arne Björkman i Färnäs (i närheten av Nusnäs), redan 1938”, berättar Anders. Han minns hur han som liten

hjälpste till i verkstaden och hur han bytte sula på hundratals skor där fabriken i Bjursås gjort fel i produktionen. Hela partiet köptes in och blev Anders skola. ”I dag hade det kallats för barnarbete”, skrattar han, men är väldigt tacksam för grunden till hela hans yrkeskarriär, som lades där och då. Efter att ha flyttat några gånger kom familjen till Ludvika. Anders var bara fem år när de kom hit. I dag har han varit skomakare i 50 år.

”När farsan höll på sålde han inte ens skosnören i butiken,” säger Anders. Nu är verksamheten bredare. I verkstaden finns hattar, skor och båtkapell, men naturligtvis också verktyg och gipsformar. Mona gjuter ortopediska inlägg och detaljer i tenn till dräktskor, som de också tillverkar.

Företaget köpte de av Anders pappa. Mona hjälpte länge till vid sidan av, men sedan år 2000 har de arbetat tillsammans på heltid. Hon sa upp sig från sitt jobb inom psykiatri för att de gemensamt skulle kunna satsa på företaget. ”Vi skaffade mästarbrev tillsammans. Jag hade aldrig brytt mig om det, men Mona tyckte att det var en kul grej,” säger Anders. Mona utbildade sig också i att gjuta ortopediska inlägg och har i dag en stadig ström av kunder. ”Jag gör det på gammalt sätt där kunden ligger på mage och gipsar på

foten,” berättar hon. Nu är de medlemmar i både Svenska Ortopedtekniska sällskapet och i Skomakarmästarförbundet.

Sonen Per-Anders har startat en filial i Falun och i båda städerna har de börjat med in- och utlämningslådor för att göra det möjligt för kunderna att lämna och hämta utanför ordinarie öppettider. Kunderna kommer från hela Sverige, och även från utlandet.

Bilden av dagens samhälle som ”slit och släng” ser man inte hos Björkmans. ”Nej då hade vi inte funnits,” säger Anders. I stället ser de en ökad vilja hos yngre vuxna att köpa second hand och lämna in kläder och skor för lagning.

De värnar också om nätverk med andra hantverkare och den kunskap som byggts upp hos flera av dem under många år. Ett exempel på det är när de köpte upp Skoparet i Falkenbergs lager, maskiner och modeller under förra året. Skoparet hade sedan länge lagt ner verksamheten och allt stod i ett garage. När de erbjöd sig att ta hand om allt för att det inte skulle gå om intet, blev de mycket väl mottagna. De har på så sätt kunnat fylla på med ytterligare kunskap och fler sätt att arbeta.

”Man önskar att ungdomar kunde förstå vilken kompetens som finns att hämta bland hantverkarmästare. Vilken kompetens som dör med de människorna om man inte tar vara på den nu,” säger Mona. Det känns viktigt att fler än deras son Per-Anders för vidare den tradition av hantverk som Mona och Anders ägnat sina liv åt att förvalta.

**SUSANNE BJÖRCK
HÖRKENS BYGDEDANSARE**

HÄLSINGEKRYSS

ur "Svågadalen" och Dellenportalen	på den åldern kunde B. för så många kronor köpa fiolen, och så många veckor fick han jobba för den				B's hustru	er längre	kommer efter cd	fransk modell trakterade B. låtar från	fråga	hans alias
	isbrytare					bodde B. på tills han fyllde 15				
	tråg		informativ-märke	anbud utan slut vardagligt tal					Milnes berömda åsna	
	segel						landskaps-blomma filmlokal			
höll B. fiolen helst inte under	ALbrecht Discount, tysk matbutikskedja									
fyllighet	upphöja kriminalserie från 2022									
					kommer före cd	nummer 10 45° på kompassen				ihop blir det modern teknik
			text på förståelig svenska	tror				kan vara antingen noll eller ett		
växte B. upp i						folk-stammar		troligen		saab modell 900
				trendigt för fötterna	arbete	bränsle från kol eller trä kokrum				
höll B. helst mot bröstet	tidning i Tidaholm	det gör ont!	Lunds Universitet	den äldre			nummer 77			nr.11, mycket brandfarligt ämne
Olof Hansson B. lärde sig låtar av										
flyttade B. till								samlade alla djur i en ark		

Vinnare!

Bland de rätta lösningarna av Hälsingekryss 4-2025

har en vinnare dragits:

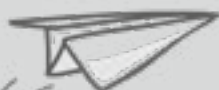
Kerstin Palm

Bollnäs

Grattis!

En trisslott är på väg!

RED.

Skriv ut sidan, lös krysset, ta en bild med mobilen och skicka lösningen till

tidningenhalsingelaten@gmail.com

senast 2 maj

Bland de rätta lösningarna lottas en trisslott ut.

Skriv gärna din postadress i svarsmejlet.

Vinnaren meddelas i nästa nummer av Hälsingelåten!

Trio Katastrofa
– Scandi-Balkan folk-punk

Upplev folkmusik i vår!

I vår kommer tre akter till Gävleborg för att spela aktuell folkmusik av högsta kvalitet.

9 konserter.
Se alla datum
och platser:

Fränder – folkrock

Två otrevliga flickor

Vårkalendarium

När?	Var?	Vad?
Lördag 7 mars kl 18:00	Stenegård Järvsö	Kallstämman
Söndag 15 mars kl 18–21	Idrottsgården Mohed	Konsert och folkdanskväll arr. Golvdraget
Fredag 20 mars kl 18:00	Café August Kulturhuset Glada Hudik	Konsert med Fränder Folkmix, arr. Café Världen
Lördag 21 mars kl 19:00	Backa bygdegård Forsa, Hudiksvall	Konsert med Fränder Folkmix, arr: Forsa kulturgrupp
Fredag 27 mars 17:30–20:45	Viks gamla skola Vik, Järvsö	Soppdans arr. Järvsö Folkdanslag
Söndag 29 mars kl 18–20	Bygdegården Borr Ljusdal	Danskväll med Gammligan – gammaldans och polskor arr. Ljusdals folkdanslag
Torsdag 2 april kl 19–ca 23	Växbo bygdegård	Skärtorsdagsdans med knytkalas Jonssonlinjen spelar. Inträde 100 kr.
Söndag 5 april kl 19	Bygdegården Delsbo	Påskdans till spellista, inträde 150 kr (fika ingår) arr. Dellenbygdens folkdanslag i samarbete med Bilda
Fredag 24 april kl 18:00	Café August Kulturhuset Glada Hudik	Konsert med Trio Katastrofa Folkmix, arr. Café Världen
Fredag 24 april 17:30–20:45	Viks gamla skola Vik, Järvsö	Soppdans arr. Järvsö Folkdanslag
Lördag 25 april kl 19:00	Godtemplarhuset i Kallmyr Ljusdal	Konsert med Trio Katastrofa Folkmix, arr. Musik i Kallmyr
Lördag 25 april kl 19–23	Värstaborg Njurunda	Konsert och danskväll – Nina Perez och Daniel Pettersson arr. Nivren Folkdansgille
Söndag 26 april kl 19:00	Backa bygdegård Forsa, Hudiksvall	Konsert med Trio Katastrofa Folkmix, arr. Forsa kulturgrupp
Söndag 3 maj kl 18–20	Bygdegården Borr Ljusdal	Danskväll med Gammligan – gammaldans och polskor arr. Ljusdals folkdanslag
Lördag 16 maj kl 1	Hovra, Korskrogen	Hovrastämman
22–24 maj	Årsunda, Gästrikland	Årsundaruschen
Lördag 23 maj kl 19:00	Godtemplarhuset i Kallmyr Ljusdal	Konsert med Fränder Folkmix, arr: Musik i Kallmyr
Lördag 30 maj	Röjningen, Gävle	Spel- och dansstämman "Røj på Röjningen" arr. Folkdanslaget Rillen och Rillens spelmän

